

KAI KELIAUJA METAI

Pradėdamas eiti savo, vieninteliu, keliu, ypač eidamas MOKYTI kitų, imiesi didžiulės dvasinės naštos, gal ne visada apie ją galvodamas, ją suvokdamas. Imiesi naštos, už kurią sunkesnės nėra...

Mūsų Regina PETKEVICIENĖ tą našta neša trisdešimt penkerius metus. Neša nuo tada, kai, baigusi Vilniaus pedagoginį institutą, atvažiavo į Šiaulius, į pedagoginį. Atėjo jauna drauge su kitais jaunais. Jos metai „gyvenimo plačia alėja“ keliauja drauge su mūsų, vyresniųjų, ir jaunesniųjų, metais per šviesias ir darganotas dienas. Tą visų mūsų — mokytojų ir studentų — dvasinę našta, rodos gerai gali nusakyti poeto, vertėjo A. Gailiaus eilėraščio žodžiai: „Juk tu dabar esi tarytum duona, / Kuria kepėjas šauna į raudoną / Gyvybės krosnį, ir esi gira / Statinėje. ir, spaudžiamas iš šonų / Lankų, šulų, daira, kur atvira / Klaurybė kaiščio, ir esi skara / Suvystyt kūdikiui, kad sapną jo malonų / Apsaugotum nuo šalčio (...)“.

Sunki ta dvasios našta, kad būtum ir duona, ir gira, ir skara. Simtams lituanistų ir tūkstančiams kitų jaunų žmonių Regina Petkevičienė pirmiausia dalijo fonetikos duoną: ilgus metus dėstytoja buvo vienintelė fonetikos, taries specialistė Institute. Nesuklysiu pasakiusi, kad iš jos šiek tiek fonetikos mokėsi ir Vilniaus universiteto auklėtiniai. Tai tos pačios laidos absolventai Danguolė Mikulienė, Skirmantas Valentas, Gledrė Cepaitienė; tai šiek tiek vėliau Šiauliuose atsiradę Juozas Pabrėža, Genovaitė Kačiūskienė. Negailėta visiems jiems patarimų. Be to, savo fone-

tikos samprata aiškinta kalbos straipsniuose, metodiniuose nurodymuose „Fonetinio nagrinėjimo pavyzdžiai“; pagaliau parašyta fonetikos vadovėlio dalis.

Zinoma, tada, kai važiavo, kai atvažiavo į Šiaulius, Regina Petkevičienė (ne, Regina Stasiullionytė) gal ir neįsivaizdavo, kiek sielos triūso pareikalaus keliaujantys metai. Gal ir negalėjo įsivaizduoti: juk ji tada buvo tokia pat, kokio vakar buvo Ligita Mykolaitienė, šiandien yra Lina Saulytė, rytoj bus Raimonda Sabaliauskaitė, kurioms jaunystė gal žada „niekad negesti“, kurios tiki, kad aukštojo mokykloje vis dėlto daugiau išmokys negu vyresnieji. Šiandien Regina Petkevičienė tokių iluzijų neturi, nes, žiūrėk, jai dar daug reikia mokyti, kuriame iš dviejų žodžių (mala, malti) yra dvigarsis... Ne laiku mokyti to, ko pasaulyje mokomasi ir išmokstama pradinėse klasėse. Kaip nešti dvasios našta, kas pasakys?.. Kiek vėl reikia sielos triūso, kad būtum gira statinėje, kad įkvėptum abejingą!

Regina Petkevičienė — ne iš tų, kurie tik dėstytojai, ne iš tų, kurie daugiau nieko neveikia, žiūri, kaip pro akis slenka gyvenimas. Šiandien — ji savivaldybės kalbininkė. Tiesa, kalbos kultūrai ji nebuvo abejinga ir anksčiau: yra tvarkiusi ir miesto prekybininkų, ir odininkų kalbą. Ne vienerius metus R. Petkevičienė buvo Instituto laikraščio redaktorė, redakcijos narė. Ji — ir vertėja. Jos verstas pjeses (R. Toma „Spąstai“, J. Edlio „Sešėlių žaismas“) matėme Šiaulių dramos teatre. Ji išvertė ir A. Volkovo knytarimą „Ieškant tiesos“ (apie

astronomijos raidą).

O kas nežino, kad Regina Petkevičienė — dainininkė! Etnografiniame ansamblyje ji dainavo tada, kai Lietuvoje, ypač Šiauliuose, mažai kas ir dainavo. Kai girdi Reginali dainuojančią, kai matai dirbančią, pagalvoji: Aukštaičių ar Žemaičių krašto ji žmogus? O kas jai tinka iš tokios lietuvių charakteristikos (patelkiu gana ilgą ištrauką iš B. Brazdžionio žodžio apie suvalkietį A. Vaičiulaitį): „Nedidelė ta Lietuvėlė, ir kokie nevienodi, kokie skirtingi jos rajonų žmonės, kokia įvairi etnografija. Lėti, sunkiai įkalstą, bet iš esmės ima veikti ir nenusileidžią žemaičiai. Karšti, kaip sausi žabai greit užsidegą dzūkai; alučio putele besidžiaugią aukštaičiai — nepraktiški, bet dėl gerų žemių šaunūs ūkininkai; ir visų taip nemėgstami, — išdidūs, sumanūs, į kitus iš aukšto žiūrį pozityvistai suvalkie-

čiai“. Rodos, daug kas Reginali Petkevičienėi tinka: juk ji gimė Utenos rajono Daržinių kaime, gyvenno Raseiniuose ir Kėdainiuose, Jurbarke baigė vidurinę mokyklą.

Mokydami išverti kasdieninio gyvenimo negandas, mokydami tylos ir ramybės, metai keliauja tolyn, ir nelengva kantriai eiti. Bet gal dvasios žingsniai tvirtėja, rodosi ir saulės spindulys... Manau, kad mūsų Regina — iš giminės tų, kurie supras, ką noriu pasakyti, parinkdama A. Vaičiulaitio „Pasakos apie karalių Pilypą“ žodžius. Štai jie: „Kai kalba išeidavo apie gyvenimą, senelis susimąstydavo ir sakydavo, kad svarbiausi žmogui yra šie dalykai: juokis, kaip vaikas juokiasi, ir supraski, ką vėjai švilpdami dainuoja; nesirūpinki, ar rytoj saulė tekės debesyje, ir žinok, kad išsineši tiek, kiek esi atsinešęs...“

Janina BARAUSKAITE

Širdingai sveikiname buvusią mūsų savaitraščio redaktorę, dabartinę skyrelio „Gerbiamieji gimtąjį žodį“ vedėją REGINĄ PETKEVICIENĘ gražaus jubiliejaus proga ir linkime geros sveikatos ir prasmingų darbų gimtosios kalbos labui.

REDAKCIJA

V. Armašausko (MF-I) nuotr. Aplankius M. Jankaus muziejų

Tai, kas 1981 m. pirmą kartą buvo viešai parodyta tuomet dar tebeveikusios Bitėnų pradinės mokyklos patalpose, galima pavadinti tik kuklia Martyno Jankaus (1858—1946) memorialine ekspozicija, o ne muziejumi. Tačiau nuo 1989 m. liepos mėn. ši memorialinė ekspozicija tapo Šilutės kraštotyros muziejaus filialu, o jo etatine darbuotoja tapo Birutė Zemgulienė.

Standien buvusioje mokykloje jau sukaupta gana daug įvairių eksponatų. Mano akis pirmiausia patraukė ilgesingi laišakai, rašyti iš Toronto, iš tolimosios Kanados. Jie — apie Rambyną, apie Bitėnus. Šių laiškų ištraukos, perrašytos tvarkinga ranka, saugomos M. Jankaus

muziejuje. Dažnas ekskursantas tų laiškelių galbūt net nepastebi arba nespėja į juos įsigilinti. O kai pradėdi skaityti, atsiveria nuostabus vidinis žmogaus pasaulis. Aiškiai pajunti, kuo neretai gyvena žmogus, istorijos vėtrų nublokštas toli nuo Tėvynės, toli nuo gimtosios vietos, kur teka Nemunas, stūkso Rambyno kalnas. Tai žinomo visuomenės veikėjo, spaudos darbuotojo, judėjimo prieš lietuvių germanizavimą vieno iš vadovų M. Jankaus dukros Elzės Jankutės laišakai į Lietuvą. Viename jų rašoma: „Zinai, kartais taip pasilgstu namų, kad net skaudu ant širdies. Ypač dabar, Joninių laikais. Tai mintimis vaikštinėjau po visus takus ir takelius ir vis galvoju, kokia graži ta mūsų Lietuva“.

Įkūrus M. Jankaus muziejų, Lietuvos dailininkai suskato papuošti jo sienas šio didžio žmogaus portretais.

Muziejuje saugomi M. Jankaus akiniai, išlikusi skrybėlė, piniginė, žemių saujelė, parvežta nuo jo kapo bei daugybė nuotraukų.

Muziejaus prižiūrėtoja mokytoja pensininkė B. Zemgulienė sako, jog tais metais, kai mirė jo brolis Kristupas, M. Jankaus sodyvietėje išvirto didelė sena liepa, paskui, kai į amžinojo poilsio vietą tolimojoje Kanadoje atsigu-

lė Elzė, nudžiūvo didžiausioji guoba... Tokio būta sutapimo.

Taip pat aplankėme Vydušo muziejų Kintuose ir jo raštų ekspoziciją Šilutės viešojoje bibliotekoje. Mes, Fizikos ir matematikos fakulteto I kurso studentai, prisilietę prie brangių tautos relikvijų, tapome truputėlį dvasingesni.

Daiva SNUDAITYTĖ
MI-I

V. ARMAŠAUSKO
(MF-I) nuotraukoje: B. Zemgulienė su mūsų studentėmis.

GEGUŽĖS 21 d. — DARBUOTOJŲ KOLEKTYVO KONFERENCIJA

S. m. gegužės 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos kolektyvinių sutarčių įstatymas (žr. „Lietuvos aidas“, 1991 04 12). Pagal šį įstatymą kolektyvinė sutartis sudaroma dėl darbo, darbo apmokėjimo, darbo organizavimo, žmogaus saugos, darbo ir poilsio bei kitų socialinių ir ekonominių sąlygų. Kolektyvinės sutarties šalių atstovai yra darbuotojų kolektyvo susirinkimo (konferencijos) įgaliota profesijos organizacija. Darbuotojų, kurie nėra profesijos nariai, interesams atstovauja jų išrinkti atstovai. Tokių įgaliojimų suteikimo bei atstovų rinkimo klausimams ir šaukiama konferencija. Mančiau, kad konferencija turėtų įgaliojimus suteikti profesijos komitetui, kuris atstovautų profesijos nariams, ir išrinkti arba numatyti išrinkimo tvarką darbuotojų, kurie nėra profesijos nariai, atstovų. Žinoma, būtų gerai, jeigu konferencijos delegatai jau dabar pareikštų pageldavimų, kas turėtų sudaryti sutarties turinį.

Kas bus po konferencijos? Įgaliotieji atstovai surinks darbuotojų pageldavimus ir informaciją apie

Instituto ekonominę bei socialinę padėtį ir derybose su administracija ar jos įgaliotais atstovais sudarys sutarties projektą. Parngtas projektas bus aptariamasis vėl darbuotojų grupėse (struktūriniuose padaliniuose) ir vėl darbuotojų kolektyvo konferencijoje, o po to pasirašomas.

Baigdamas norėčiau pažymėti, kad ši konferencija nėra vien profesijos narių reikalas. Pagal įstatymą ją sušaukti gali profesija arba darbdavys. Rektoratas pasirinko pirmąją galimybę — konferenciją sušaukti leido profkomitetui. Taigi tariuosi galys ir administracijos vardu pakviesti visus darbuotojus aktyviai dalyvauti, rengiant kolektyvinės sutarties projektą. Tai tikrai bus naudinga ir visam kolektyvui, ir kiekvienam Instituto žmogui bei geresniam tarpusavio supratimui.

Konferencija prasidės 15 val. 30 min. Aktų salėje. Aple atstovavimo normas darbuotojų grupėms pranešėme raštu. Pagal iš anksto gautus sąrašus delegatus registruosime nuo 15 val.

Jonas GENYS

Naujienos, įvykiai, faktai

„Konservatorija likusi kaip konservų fabrikėlis“, — teigė sekmadieninėje „Juventus“ radijo laidoje vienas Klaipėdos konservatorijos studentas. Jo nuomone, pakeisti nieko neįmanoma, nors vilčių visada yra...

Dėstytojas ir deputatas A. Kukanauza paskirtas Šiaulių 3-osios vidurinės mokyklos direktoriumi. Dar vienas populiarus dėstytojas palieka Institutą.

Lietuvių kalbos katedros dėstytoja, Vilniaus universiteto absolventė Laima Ona Gudžinevičiūtė sėkmingai tęsia... psichologijos studijas senajame Vilniaus universitete. Po metų lituanistai galės didžiuotis specialiste su dviem šios Almae Matris diplomais.

I Grenoblio aukštąją pedagoginę mokyklą pasidalyti patirtimi išvyko 4 dėstytojų delegacija, vadovaujama prancūzų kalbos specialisto, Kvalifikacijos kėlimo katedros vedėjo J. Zilinsko. Kartu su vadovu išvyko matematikos dėstyto metodikos specialistas prof. B. Balčytis, ikimokyklinio ugdymo specialistė doc. L. Ušėkienė ir lietuvių kalbos dėstytoja metodikos dėstytoja A. Silukas.

Iš Libano tik rudenį atvykę studijuoti į Vilniaus technikos universitetą tos šalies piliečiai jau mokosi... lietuvių kalba.

Lietuvos mokslininkų sąjungoje — per 800 narių. Iš mūsų Instituto vos 12. Ar tik tiek yra pas mus laikanti save mokslininkais?

GERBKIME GIMTAJĮ ŽODĮ

Skyrelį tvarko Lietuvių kalbos kat. e. doc. p.
REGINA PETKEVICIENE

PERKELTI ar PERVESTI

Įvairiuose pasitarimuose ar susirinkimuose, taip pat kancelarinėje kalboje neretai netaisyklingai vartojamas žodis *pervesti*, pvz.: Studentę A. B. *pervedėme* į neakivaizdinį skyrių. Vyr. dest. K. L. *pervesi* į mokslo bendradarbio pareigas. Išbraukti iš studentų sąrašų ryšium su *pervedimu* į kitą aukštąją mokyklą. „Kalbos praktikos patarimuose“ rašoma, kad *pervesti* nevertotina reikšme „perkelti“: Buvau *pervestas* (=perkeltas) į kitą darbą, pareigas (p. 209). Todėl sakykime ir rašykime taisyklingai: *perkėlė* į kitą fakultetą, kursą, neakivaizdinį skyrių, kitą mokyklą, darbą, pareigas ir pan. Gerai, kad vidurinėse mokyklose mokiniai dar keliami į aukštesnę klasę, o ne *pervedami*...

Algirdas MALAKAUSKAS

PIRMOJI

Aklųjų gyvenimo istorija pilna kontrastų: tarp daugybės neišlavintų, užgautų, elgetavimų ar pasyviam egzistavimui pamerktų žmonių ypač „spindėdavo“ išsilavinę akleji — matematikai, istorikai, filosofai... Aišku, techniškai išsivystusiose šalyse sukurtos neblogos sąlygos akliems reabilituoti ir įsitraukti į įvairias visuomeninio gyvenimo sritis. Tuo tarpu socializmą kūrusiose šalyse padėtis kur kas keblesnė. Nuolatinė lėšų stoka, įvairūs biurokratiniai apribojimai, kur kas žemesnė žmonių etinė ir psichologinė kultūra čia gerokai apsunkina aklių galimybes susilyginti su reginčiais, tad didžiausia dalis šių žmonių tebelieka primityvių, monotoniškų operacijų vykdytojais. Ant ra vertus, ir pasitaikantys aklių laimėjimai — ne socializmo nuopelnas, o pačių žmonių užsispyrimo ir aktyvumo išdava. Iš 7000 Lietuvos aklių ir silpnaregių apie 300 žmonių turi aukštąjį išsilavinimą, keli yra mokslų kandidatai. Tačiau peržvelgęs aklių vadovų ar specialistų sąrašus, labai retai surasi aklos moters pavardę. Išgilinęs pamatai, kad jos socialinė, darbinė, šeimyninė ir visokia kita situacija tikrai nepavydėtina. Aklos moters pakilimas virš savo sunkios būklės jau yra žygdarbis. Žygdarbiu laikyčiau ir šiemet Maskvos defektologijos instituto taryboje ap-

gintą Irenos Gallienės psichologijos mokslų kandidatės disertaciją.

Kai baigusi A. Jonyno aklių mokyklą mergaitė pasiryžo Vilniaus universitete studijuoti psichologiją, daugelis dėstytojų suabejojo: ar sugebės įsivinti visą mokymo programą? Bet ji ne tik pirmavo per studijas tarp savo reginčių kolegų, ne tik pulkiai apgynė diplominį darbą, pirmoji iš visų Lietuvos aklių tapdama psichologe, bet ir pasiryžo mokslinei veiklai. Pradžioje mokslinė bendradarbe dirbo Vilniaus universitete, vėliau dėl šeimyninių aplinkybių persikėlė į Šiaulius ir dirba Pedagoginiame institute.

Savo disertacijoje Irena tyrė ne aklių problemas, o silpnaregių ir reginčiųjų suvokimo klausimus. Juk jie be galo svarbūs mokant ne tik vaikus, bet ir suaugusiuosius (ypač silpnaregius) pažinti, analizuoti mus supantį daiktų ir reiškinių pasaulį. Irena neapsiribojo laboratoriniais tyrimais, o ilgai stebėjo, kaip konkrečiose pamokose vaikai mokomi analizuoti aplinką, kokias klaidas daro jie ir jų mokytojai.

Lietuvos psichologų sąjunga sveikina savo narę Ireną, linki jai ir toliau būti pirmajai, plečiant psichologijos ir jai artimos srities — tiflopsichologijos mokslo tyrinėjimus Lietuvoje.

Doc. Albinas BAGDONAS

Lietuvos psichologų sąjungos prezidentas

INSTITUTO SENATE

Gegužės 15 dieną vykusiame Senato posėdyje svarstyta ir patvirtinta Senato reguliavimas, kuris bus išspausdintas kitame „Pedagogo“ numeryje. Sudarytos Senato nuolatinės komisijos, išrinkti jų pirmininkai. Tai specialybių ir studijų planų komisija (pirmininkas prof. J. Ambrukaišis), studijų komisija (prof. E. Grinienė), mokslo plėtotos (prof. V. Sirtautas), finansų ir materialinės bazės (doc. L. Paulauskas), Akademijos struktūros ir kadry (doc. J. Pabrėža), Statuto priežiūros ir etikos (doc. J. Pumputis), užsienio ryšių (vyr. dėst. J. Zilinskas), humanitarinės kultūros (prof. V. Rimkus).

Svarstyta muzikos disciplinų dėstymas Pedagogikos fakultete. Priimti tik kai kurie nutarimo punktai. Nutarta studentų muzikinio ruošimo klausimą svarstyti Senato posėdyje ateinančiais mokslo metais. Muzikos katedros įpareigotos parengti studentų muzikinio paruošimo detalius reikalavimus, muzikinių disciplinų dėstymą organizuoti, nedidinant dėstytojų etatų skaičiaus.

Vyko dėstytojų kursas. Filosofijos ir politikos katedros vedėju docentu išrinktas A. Sabaliauskas, Kūno kultūros teorijos ir praktikos katedros vyr. dėstytoju — A. Grabauskas, Estetinio auklėjimo katedros vyr. dėstytoja — A. Kavaliauskienė.

A. ALIŠAUSKAS
Senato sekretorius

Futbolo šventė Institute

Gegužės 8 d. Instituto teniso kortuose buvo žaidžiamos paskutinės dvejų futbolo turnyro rungtynės. Dėl trečiosios vietos kovoję FK „Bendrabutis“ ir „Draugystė“. Kad paaiškėtų nugalėtojas, rungtynėms teisėjaves respublikinės kategorijos teisėjas V. Liakas turėjo skirti du papildomus kėlinius po 5 min. A. Mačiullo, Instituto rinktinės nario, smūgis atnešė „Draugystės“ komandai pergalę.

Finale susitiko FK „Ginkūnai“ ir „Aro“ komandos. Pogrupio rungtynėse šios komandos jau buvo susitikusios ir tada pergalę rezultatu 3:0 šventė Filologijos fakulteto „Aro“ komanda. Varžovai siekė revanšo, ir tai jiems pavyko. Prityrusių R. Mikočionio ir D. Magdišausko dėka FK „Ginkūnai“ nuo pat pirmų rungtynių minučių turėjo iniciatyvą ir nugalėjo rezultatu 2:0. Įvarčius pelnė L. Joniškis ir R. Mikočionis.

Rungtynes žiūrėjo ir už savo komandas „sirgo“ didelis būrys žiūrovų, ku-

riuos linksmino Instituto pučiamųjų orkestras.

Paremti savo auklėtinių atėjo ir Pedagogikos fakulteto dekanas B. Prėskienis bei Filologijos fakulteto dekanė V. Simkuvienė.

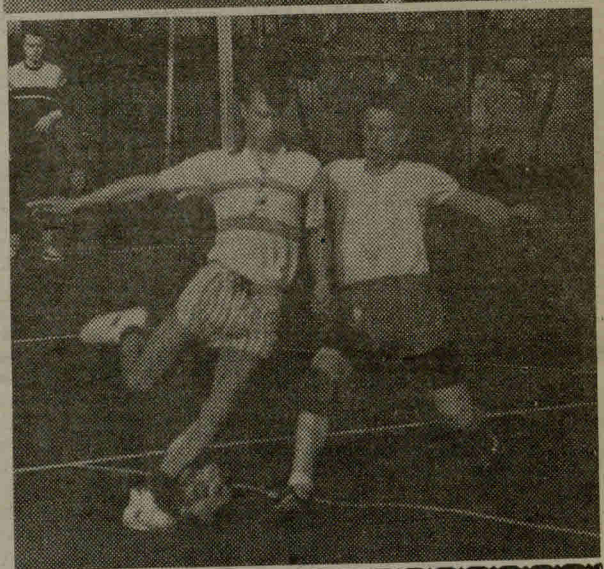
Rungtynių metu vyko totalizatorius. Turnyro nugalėtojai ir prizininkai buvo apdovanoti taure, diplomais ir atitinkamai 100, 70 ir 50 rub. pinigėmis premijomis.

Sporto klubas buvo įsteigęs ir keletą prizų. Jie atiteko: A. Ramanauskui (įmušusiam daugiausia įvarčių), V. Ilevičiui (vyriausiam turnyro žaidėjui, 59-erių metų), G. Gimbutui (naudingiausia žaidėjui), L. Rimkui (geriausiam vartininkui).

Šis turnyras parodė, kad futbolas Institute populiarus ir organizatorių neapvyklė.

R. ALUŽAS
Vyr. teisėjas

Algirdo MUSNECKIO nuotraukose: futbolo turnyro nugalėtojai ir finalinių rungtynių momentas.

HUMORO SKYRELIS

Studentas priėjo ramus, pasitikėdamas savimi. Greitai paėmė bilietą. Pasiruošė. Išsprendęs uždavinį dviem būdais, pradėjo atsakinėti.

— Užteks, — nutraukė jį profesorius. — Dar vienas klausimas. Jūs viską atsakėte labai gerai, bet sakykite, kiek bus septynis padauginus iš aštuonių. Ne, geriau pasakykite, kiek gausime aštuonis padauginę iš septynių.

Vaikinas išbalo. Tyliu, išsigandusiu balsu pralemeno: — Jūs, profesoriau, mums šito neaiškinote. Aš nė vienos paskaitos nepraleidau. Galiu savo konspektus parodyti.

◆ ◆ ◆

Per architektūros egzaminą profesorius klausia studentę:

— Kam namė reikalinga laiptų aikštelė?
— Oi, profesoriau, kam tokie intymūs klausimai...

◆ ◆ ◆

— Jūs neturite jokio supratimo apie chemiją, gerbiamoji!

— Netiesa, profesoriau, tada aš nebūčiau blondinė.

Chemijos profesorius seminaro metu klausia studentą:

— Kaip atrodys auksas, paliktas atvirame ore?
— Jis bus pavogtas!

◆ ◆ ◆

Studentas, per egzaminą beviltiškai atsakinėjęs, galiausiai baigia taip:

— Cia, aišku, dar daug galima pasakyti, bet aš nežinau ką.

◆ ◆ ◆

— Padarysiu nuodėmę, parašysiu jums „tris“.
— Rašykit „penkis“, profesoriau, abu būsim nuodėmingi.

◆ ◆ ◆

Filosofas studentams pasakoja apie Sokratą:
— Gyvenimo pabaigoje jis pasakė: aš žinau, kad nieko nežinau...

Studentas:
— Įžymybėms viskas galima. Pamėginčiau aš taip per egzaminą.

PEDAGOGAS

Redaktorius

A. MALAKAUSKAS

MOSŲ ADRESAS:

235419 Siauliai,
Vytauto 84,
tel.: 3-47-31; 3-88-85.
SL 575

Rinko ir spausdino „Tiltago“ spaustuvė, Vasario 16-osios g. 54. Ofsetinė spauda. Tiražas 850 egz.
Užsak. Nr. 1840.